Betänkande MiUB 7/2020 rd– RP 116/2020 rd

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen (RP 116/2020 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande och till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 17/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Johanna Korpi, miljöministeriet (distanskontakt).

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås naturvårdslagen bli kompletterad med ett nytt kapitel med bestämmelser om stödinsatser för vissa iståndsättnings- och vårdåtgärder som genomförs för att främja skyddet av den biologiska mångfalden. Stödinsatserna föreslås bli finansierade med anslag som anvisas i statsbudgeten. I lagen föreslås även andra ändringar som föranleds av kompletteringen. Förslagen i propositionen bidrar till genomförandet av regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering genom att förbättra möjligheterna att skydda naturens mångfald och utgör ett led i verkställigheten av livsmiljöprogrammet Helmi, som ingår i regeringsprogrammet.

Syftet med propositionen är att genom statligt stöd främja vissa åtgärder som förbättrar den biologiska mångfalden. När förutsättningarna uppfylls ska stöd efter prövning kunna beviljas fysiska personer, företag och andra sammanslutningar samt andra offentliga samfund än staten. Närings-, trafik- och miljöcentralen kommer att vara stödmyndighet och bevilja stödet i form av tjänster och varor. Enligt förslaget kan närings-, trafik- och miljöcentralen ordna centraliserad upphandling av tjänsterna och varorna. I lagen anges de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att stödinsatser ska vara möjliga. Förslaget innehåller bestämmelser om bland annat iakttagande av EU:s lagstiftning om statligt stöd, begränsningar i beviljande av stöd, stödet, ansökan

om stöd, markägarens samtycke, förutsättningar för beviljande av stöd, grunder för bestämmande av stöd samt beslut och avtal. Vidare föreslås det bestämmelser om avbrytande av stöd, återkrav, bokföring och rättsmedel.

Propositionen hänför sig till statens sjätte tilläggsbudgetproposition för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 november 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med följande kommentarer.

Genom förslaget införs en ny stödordning för stödinsatserna för restaurering, iståndsättning och vård av i naturvårdslagen avsedda arters livsmiljöer, naturtyper samt naturlandskap och kulturlandskap. Propositionen bidrar till uppnåendet av regeringsprogrammets mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Utskottet anser det vara viktigt att den nya stödordningen främjar målen för skydd av mångfalden på privatägd mark och ger markägarna möjlighet att främja mångfalden genom aktiva åtgärder och på frivillig basis.

Vårdåtgärder som gäller på privatägd mark belägna försämrade naturtypers och arters livsmiljöer samt landskapsvårdsområden har också hittills vidtagits på grundval av avtal mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och markägaren. Till viss del har stöd för motsvarande naturvårdsåtgärder också kunnat beviljas ur stödsystemen för skogsbruk och jordbruk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Enligt den föreslagna 6 g § i naturvårdslagen är ett av stödvillkoren att ingen annan offentlig finansiering har beviljats för samma åtgärd. Ett av syftena med den föreslagna lagändringen är att se till att stödordningen är förenlig med EU:s regler om statligt stöd. I likhet med jord- och skogsbruksutskottet betonar miljöutskottet att samordningen av de nationella stödsystemen sinsemellan och med EU:s regler om statligt stöd kräver samarbete mellan jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet, särskilt vid beredningen av bestämmelser på lägre nivå än lag, samt i större utsträckning mellan olika myndigheter och andra intressentgrupper vid genomförandet av stödsystemen.

Den föreslagna stödordningen möjliggör nya typer av stöd, alltså att stödet kan beviljas i form av varor eller tjänster. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska vara stödmyndighet och köpa in den vara eller tjänst som behövs och överlåta den till stödmottagaren. Avsikten är att vård- och iståndsättningsåtgärderna huvudsakligen ska genomföras genom användning av köpta tjänster. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska också kunna skaffa tjänsten av den som ansöker om stöd eller av markägaren själv. Utskottet understryker att stödet även i dessa situationer ska basera sig på ett stödbeslut enligt den föreslagna 6 i § i naturvårdslagen och på ett eventuellt avtal med stödmottagaren. Centralen ska bereda anskaffningen av stöd separat och till denna del är det fråga om upphandling och upphandlingskontrakt som avses i den föreslagna 6 b §. Centralen ger råd och vägledning i planeringen av de åtgärder som stöds och kan vid behov också skaffa planeringstjänster som en del av det stöd som beviljas. Utskottet anser att det föreslagna omfattande orga-

niseringsansvaret för närings-, trafik- och miljöcentralen är välkommet ur de sökandes synvinkel. När lagen verkställs bör man se till att det blir så enkelt som möjligt att söka stödet. Utskottet framhåller att centralerna måste få tillräckligt stora personella resurser för att klara av uppgifterna som stödmyndighet.

Målet med stödordningen är att främja skyddet av naturen på ett sätt som i medeltal inte främjar stödmottagarens ekonomiska verksamhet, vilket innebär att stödet i princip inte ger stödmottagaren någon nytta som kan mätas i pengar eller är skattepliktig inkomst, står det i propositionen. För att undanröja eventuella oklarheter utreder och bereder finansministeriet sådana ändringar i skattelagstiftningen som ska säkerställa att iståndsättningen och vården inte ger upphov till skattepliktiga inkomster för stödmottagaren. Också jord- och skogsbruksutskottet understryker i sitt utlåtande att de förtydligande ändringarna i skattelagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt och under alla omständigheter retroaktivt, så att man kan säkerställa att de redan från början tillämpas på stöden inom stödordningen.

Den föreslagna stödordningen går ut på att det ska utfärdas en separat statsrådsförordning för varje stödform med bestämmelser om stödvillkor och andra relevanta omständigheter. Tillsammans med utkastet till proposition har ett utkast till statsrådsförordning varit på remiss. Förordningen ska föreskriva om stöd för iståndsättning och vård av vårdbiotoper. Iståndsättningen av vårdbiotoper är en del av programmet Helmi, som främjar skyddet av den biologiska mångfalden. Systemet för miljöersättning för jordbruket har på grund av de begränsningar det inbegriper inte gjort det möjligt att nå de kvantitativa skyddsmål som ställts upp för vårdbiotoper. Miljöutskottet välkomnar i synnerhet stöd som används för nya åtgärder för i huvudsak sådana vårdbiotoper som inte finns i odlingsområden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 116/2020 rd utan ändringar.

Betänkande MiUB 7/2020 rd

Helsingfors 2.10.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Hannu Hoskonen cent
vice ordförande Tiina Elo gröna
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Niina Malm sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.